

PODUČAVANJE SOCIJALNIM VJEŠTINAMA UČENIKA S PSA

1

Ivana Sladić Kljajić, prof. psiholog, Centar za autizam

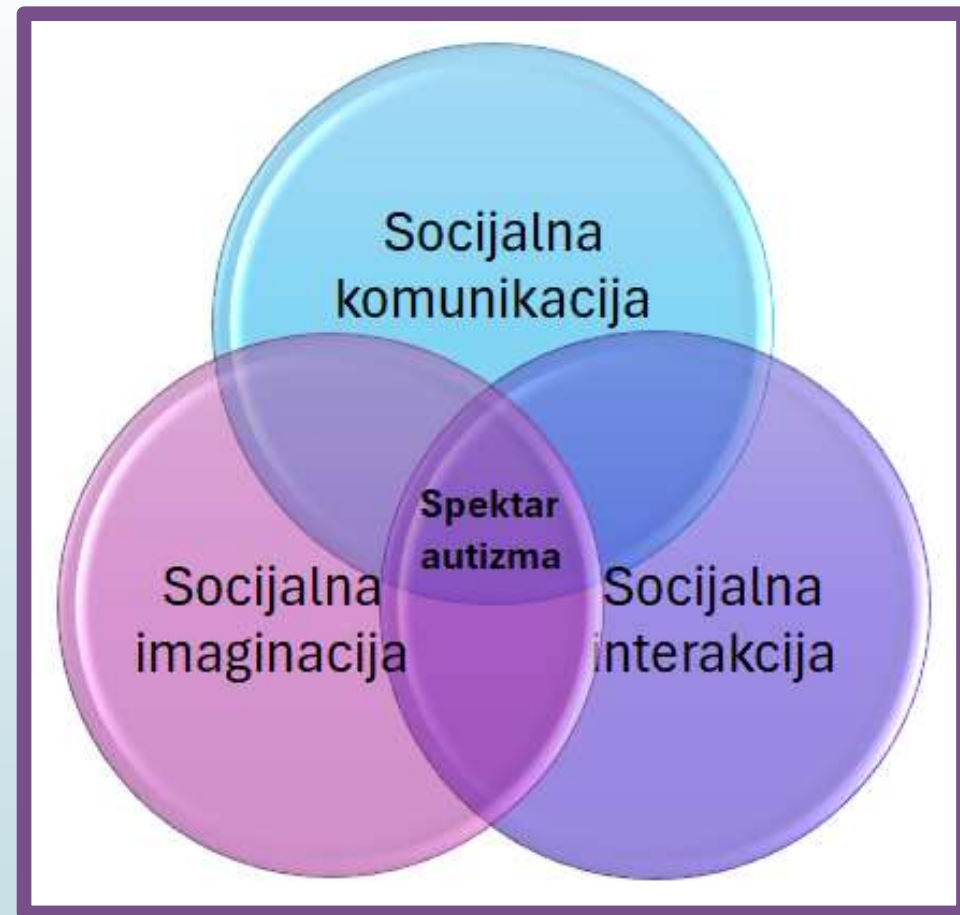
OŠ Grigora Viteza, Sv. Ivan Žabno
4.9.2025.

POREMEĆAJI IZ SPEKTRA AUTIZMA

DSM-V (2013)

1) Klinički značajni, perzistentni nedostaci u socijalnoj komunikaciji i interakciji

2) Restriktivni, repetitivni oblici ponašanja, interesa i aktivnosti

Autizam i neurorazličitost

- Termin kojeg je 1998. godine skovala sociologinja Judy Singer.
- Označava neurološku različitost unutar ljudske populacije.
- Neke osobe koje odudaraju od tipičnog razvoja smatraju se neurodivergentim ili neuroatipičnim osobama upravo zbog tog njihovog atipičnog razvoja.
- Tipičan razvoj ne znači ispravan razvoj pa s toga neuroatipičan ne znači neispravan ili koji se mora ispraviti već je jednostavno manifestacija ljudske bioraznolikosti.
- Pogled na autizam iznutra – samozastupajuće autistične osobe!

Socijalne vještine

Vještine koje ljudi koriste za komunikaciju i međusobnu interakciju, kako verbalno, tako i neverbalno, koristeći geste, govor tijela i osobni izgled.

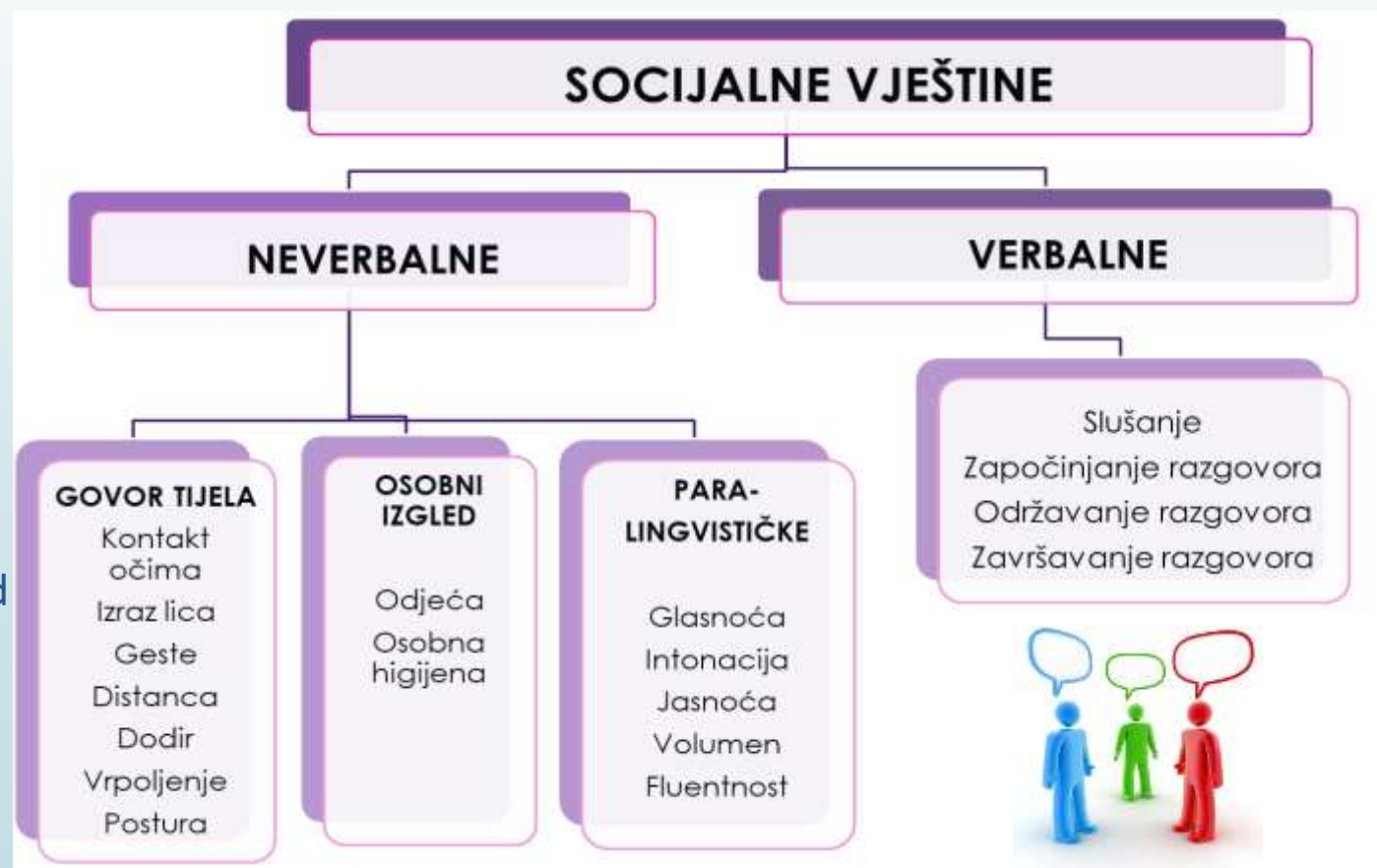
Proizlaze iz prikladnog ponašanja u određenoj situaciji
- sposobnost interakcije, komunikacije i suradnje s drugima na učinkovit način.

Uključuju komunikaciju, fleksibilnost, empatiju, aktivno slušanje, čitanje i upravljanje emocijama, suradnju s drugima te preuzimanje odgovornosti za druge i vlastito socijalno okruženje.

SOCIJALNE VJEŠTINE

- ❑ Spособnost ostvarivanja uspješnih interakcija s drugim ljudima i funkcioniranja u grupama.
- ❑ Sastoje se od kognitivnih funkcija te verbalnih i neverbalnih vještina.

- Suradnja
- Dijeljenje
- Sudjelovanje
- Pomaganje drugima
- Strpljivost
- Slijeđenje uputa
- Usmjerenost na zadatak
- Prihvatanje različitosti
- Slušanje
- Pohvaljivanje drugih i suzdržavanje od negativnih komentara o drugima
- Ljubaznost i pristojnost
- Poštivanje sebe i drugih
- Izmjenjivanje

Canney i Byrne (2006, prema Jurevičienė, Kaffemanienė i Ruškus, 2012) klasificiraju socijalne vještine prema području njihovog izražavanja, pri čemu je svako područje predstavljeno određenim sposobnostima:

- **Bazične vještine** - manifestiraju se u socijalnim interakcijama kao osnovne sposobnosti (kontakt očima, održavanje prikladnog osobnog prostora, geste, oponašanje);
- **Interakcijske vještine** - sastoje se od sposobnosti rješavanja sukoba, čekanja ne red, pokretanja i dovršavanja razgovora, interakcije s autoritetima;
- **Emocionalne vještine** - potrebne za svijest o sebi i drugima, manifestiraju se kao sposobnost prepoznavanja i priznavanja osjećaja drugih, sposobnost empatije, razumijevanje tjelesnog jezika i oponašanja, sposobnost određivanja može li se drugoj osobi vjerovati;
- **Kognitivne vještine** - potrebne za složenije situacije socijalne interakcije (socijalna percepcija, samopromatranje, razumijevanje socijalnih normi i odabir prikladnog ponašanja u različitim situacijama).

Zajednička crta autističnih osoba često su teškoće u socijalnoj interakciji i razumijevanje ponašanja drugih ljudi, kao i odabir prikladnog ponašanja ili izražavanja u prisutnosti drugih.

- **Ključni simptomi poremećaja iz spektra autizma koji utječu na socijalne vještine djeteta su:**
- Kašnjenje u razvoju govora
- Poteškoće u čitanju neverbalnih znakova
- Poteškoće u razumijevanju vlastitih ili tuđih osjećaja
- Poteškoće iniciranja, održavanja i završavanja razgovora
- Poteškoće u razumijevanju šala, sarkazma ili zadirkivanja
- Ponavljanje riječi i fraza (eholalija) ili zaokupljenost određenim temama, tj. davanje nevezanih odgovora na pitanja

SOCIJALNE INTERAKCIJE i učenici s PSA

Za učenike s PSA teškoće mogu uključivati:

- ☐ Izbjegavanje drugih ljudi ili neusklađenost s drugima
- ☐ Teškoće 'čitanja' tuđih misli
 - Teškoće s prepoznavanjem tuđih osjećaja
 - Nerazumijevanje što drugi misle ili namjeravaju
 - Nedostatak empatije za druge
- ☐ Neprepoznavanje nepisanih društvenih pravila i očekivanja
- ☐ Pomanjkanje taktičnosti / Problemi u vezi s društvenom distanciranosti
- ☐ Interakcija s drugima postaje prezahtjevna, posebno u grupama ili manje strukturiranim situacijama
- ☐ Čak i kada se socijalne vještine nauče, mogu djelovati izvještačeno i neprirodno

Socijalne vještine razvijaju se i u odrasloj dobi. Zbog toga je potrebno kontinuirano podučavanje socijalnim vještinama tijekom školovanja!

Izazovi školskog okruženja za učenike s PSA

- ✓ Škola je socijalno okruženje – socijalni zahtjevi su konstantni tokom dana.
- ✓ Često se od učenika traži instinktivno razumijevanje gradiva o kojem se poučava.
- ✓ Mnogi predmeti i nastavne aktivnosti izravno koriste grupni rad ili raspravu, gdje se uzima zdravo za gotovo djetetovo znanje o eksplicitnim i implicitnim društvenim pravilima.
- ✓ Velik dio podučavanja oslanja se na medij govornog jezika, s velikim zahtjevima za slušanje i shvaćanje (dulje vrijeme) i odgovarajućim korištenjem jezika (za izražavanje potreba i objašnjavanje ili opravdanje vlastitog učenja i ponašanja).
- ✓ Sve se to događa u okruženju koje može biti vrlo 'zahtjevno' u osjetilnom smislu i gdje su razine rutine, strukture i predvidljivosti možda nedovoljne za pojedinca s problemima fleksibilnosti.

Izazovi školskog okruženja za učenike s PSA

- ✓ Osjećaj usamljenosti i teško sklapanje prijateljstava. Poteškoće s vještinama i razumijevanjem koje su njihovim vršnjacima sasvim prirodne.
- ✓ Svijest o različitosti i osjećaj neuklapanja.
- ✓ Doživljavaju odbacivanje i zlostavljanje od strane vršnjaka. Tijekom školovanja postupno postaju sve izoliraniji kako se približavaju kraju osnovnog obrazovanja.
- ✓ Čest zaključak da s njima nešto nije u redu - ili da se jednostavno nisu dovoljno trudili. Pojačan rizik za teškoće mentalnog zdravlja.
- ✓ Mnoge autistične osobe (koji se prividno nose sa školskim izazovima bez vidljivih poteškoća) opisuju iskustvo pokušaja "uklapanja" kao stalni napor.
- ✓ Neki mogu osjećati da nisu vjerni onome što zapravo jesu: *'Pokušavaju biti netko drugi'*.

Ponašanja u učionici i oko škole koja mogu ukazivati na poteškoće u društvenim interakcijama

- Društveno je povučen i izoliran
- Često je na periferiji aktivnosti i igrališta
- Ne može dijeliti prostor s drugima/slaba svijest o osobnom prostoru
- Ne može dijeliti, izmjenjivati se i surađivati s vršnjacima
- Nesposobnost čekanja da dođe na red, proziva, želi biti prvi i pobijediti
- Ima neprikladne društvene reakcije prema vršnjacima i odraslima
- Daje 'neprirodne' komentare - iznosi činjenice bez svijesti o utjecaju na drugu osobu
- Nedostatak ili ograničeno razumijevanje prijateljstava
- Nesvjesni društvenih kodeksa ponašanja u različitim društvenim kontekstima.

'Kao da svi igraju neku kompliciranu igru, a ja sam jedina kojoj nisu objasnili pravila... Mislim da sam možda vanzemaljac koji je greškom dospio na ovaj planet...'

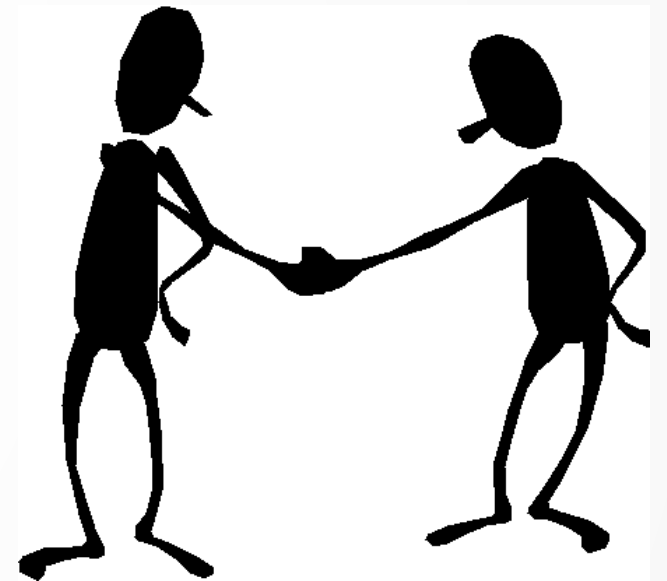
„Djeca ne uče
socijalne
vještine u
balonu“, -
bihevioralna
terapeutkinja
Colleen
Muhvic .

- Učenici najbolje uče socijalne vještine kada se one poučavaju u autentičnim situacijama koristeći različite medije.
- To znači vježbanje u stvarnom životu s vršnjacima i u svakodnevnim situacijama. Vježbanje u prirodnom okruženju (npr. na igralištu) pomoći će učeniku da koristi socijalne vještine na pravom mjestu i u pravo vrijeme.
- Konačno, važno je nastaviti s poučavanjem socijalnih vještina u različitim kontekstima kako bi se učenicima pomoglo u korištenju svojih vještina.
- Također je bitno da se socijalne vještine i socijalno razumijevanje poučavaju zajedno, pružajući informacije o tome kada koristiti vještine, a kada ne, s kim ih koristiti i s kim ne, kada prestati koristiti određenu vještinu itd.

S obzirom na specifičnosti učenja i usvajanja pravila društvenih interakcija kod autističnih osoba, razvoj programa za učenje socijalnih vještina za autistične osobe trebao bi uključivati:

13

- Proširivanje razumijevanja jezika.
- Prepoznavanje i razumijevanje vlastitih emocija, facijalnih izraza i jezika tijela.
- Bolje razumijevanje nepisanih društvenih pravila.
- Prilagodba novim društvenim situacijama.
- Učenje vještina rješavanja problema.
- Dijeljenje interesa s drugima.
- Učenje samozastupanja.

Socijalne interakcije – razredne strategije

- Utvrditi jasna očekivanja i pravila ponašanja (prezentirati ih učeniku kroz pisane i/ili slikovne upute)
- Podučavati pravilima društvenog ponašanja
- U svakodnevnim situacijama te kroz planirane radionice raditi na osvještavanju, razumijevanju i izražavanju vlastitih te prepoznavanju tuđih emocija
- Podučavati vršnjake primjerenom odnošenju prema učeniku s PSA
- Iskoristiti ostale učenike kao primjere od kojih može naučiti način djelovanja
- Poticati suradničke i nenatjecateljske aktivnosti

Socijalne interakcije – izvanrazredne strategije

- Učeniku pružiti superviziju i podršku tijekom odmora
- Koristiti socijalne priče za popunjavanje dijelova koji nedostaju u razumijevanju društvenih normi i očekivanja
- Kreirati strukturirane socijalne prilike u kojima učenik može vježbati nove vještine
- Podučavati interakciji i socijalnim vještinama kroz vršnjačke skupine za trening socijalnih vještina ili program vršnjačke podrške, društvene priče i scenarije igranje uloga, demonstraciju neprihvatljivih i uvježbavanje primjerenih ponašanja (uvježbavanje pitanja, započinjanja i završavanja razgovora, izmjenjivanja u razgovoru...)
- Podučavati tehnikama opuštanja i samoregulacije

Glavni pristupi poučavanju socijalnih vještina

(na temelju pretpostavki o tome što dovodi do promjene ponašanja)

- *Bihevioralni pristupi* (**ABA pristupi, video modeliranje** i video samomodeliranje, **augmentativna komunikacija i vizualna podrška** u kontekstu ABA-e)
- *Kognitivno-bihevioralni pristupi* (**Model socijalnog razmišljanja** - Social Thinking Model, **Socijalne priče, Strukturirano učenje i vizualna podrška za proširivanje razumijevanja događaja i zadataka** poput TEACCH modela)
- *Pristupi temeljeni na odnosima* (npr. **Floortime i Son-Rise**)

Glavni pristupi poučavanju socijalnih vještina

- **Socijalni narativi** poput Socijalnih priča i Razgovora u stripu opisuju socijalne situacije detaljno ističući relevantne znakove i nudeći primjere prikladnih odgovora. Prilagođeni su potrebama pojedinca i obično su vrlo kratki, mogu uključivati slike ili druga vizualna pomagala. Djeluju razbijajući informacije na doslovne i osnovne dijelove. Mogu biti korisni u objašnjavanju „sekvenciranja“ (što dolazi sljedeće u nizu aktivnosti ili koraka) i „izvršnih funkcija“ (planiranje i organizacija).
- **Videomodeliranje** - sekvenca vještine koja se modelira snima se na video tako da učenik može pregledati snimku u vrijeme koje mu odgovara i ponavljati gledanje kako bi imitirao vještinu.
- **„Skriveni kurikulum“** - uključuje izravno poučavanje „neizrečenih“ socijalnih pravila koje većina ljudi intuitivno razumije, od onih jednostavnih pa sve do suptilnijih i složenijih.
- **Grupne za učenje socijalnih vještina i Strategije koje uključuju vršnjake** - ove grupe pružaju priliku autističnim učenicima da redovito vježbaju socijalne vještine jedni s drugima i/ili s tipičnim vršnjacima. Mogu se sastojati isključivo od autističnih učenika, ili imati raznolike sudionike. Ove grupe često koriste različite tehnike i alate.
- **Virtualne igre** i druge multimedijalne tehnologije uključuju korištenje videozapisa, softvera ili programa virtualne stvarnosti za poučavanje složenim društvenim vještinama. Mnoge vrste multimedijalnih tehnologija mogu se izvrsno uklopiti u specifične stilove učenja i sklonosti učenika koji uče vizualnim putem. Osim toga, mnoge strategije poučavanja i generalizacije dobro se nadopunjavaju s raznim multimedijским alatima.

Primjeri
kurikuluma i
programa koji se
mogu koristiti za
poučavanje
autističnih
osoba socijalnim
vještinama:

- The PATHS Curriculum <https://pathsprogram.com/>
- PEERS® [Program for the Education and Enrichment of Relational Skills](https://www.routledge.com/Program%20for%20the%20Education%20and%20Enrichment%20of%20Relational%20Skills) <https://www.routledge.com/>
- Social Skills Training <https://fhautism.com>
- Social Skills Picture Book e Horizons, Inc. <https://fhautism.com>
- Social Competence Curricula (SCI) <https://education.missouri.edu/sci/>
- Super Skills <https://aapcautismbooks.com/>
- The ACCEPTS Program (A Curriculum for Children's Effective Peer and Teacher Skills),
- Quest Program Social Skills Curriculum <https://fhautism.com>
- Social Thinking ® <https://www.socialthinking.com>
- You are a Social Detective <https://www.socialthinking.com>
- Why Didn't They Just Say That? PEERspective – A Complete Curriculum <https://aapcautismbooks.com/>
- Stop and Think Social Skills Program–„Project Achieve“ <http://projectachieve.us/home.html>
- The Zones of Regulation® <https://www.socialthinking.com>
- The Incredible-5 Point Scale <https://www.amazon.com>

Podučavanje socijalnim vještinama

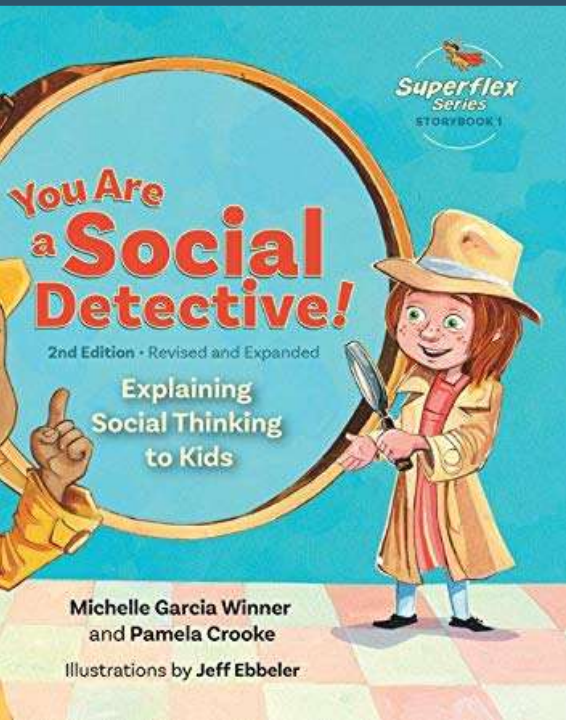
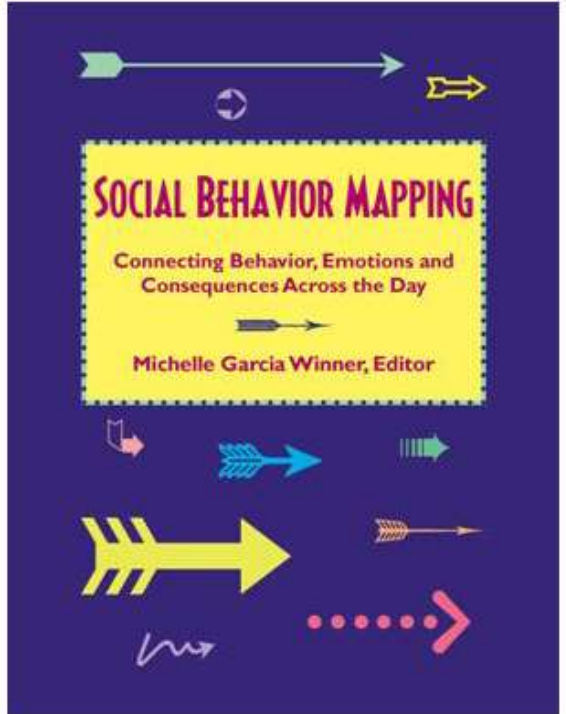
Michelle Garcia Winner

www.socialthinking.com

Podučavanje socijalnim vještinama

- Mapiranje socijalnog ponašanja jasno postavlja posljedice i rezultate očekivanog i neočekivanog ponašanja.
- Uključene su mape ponašanja očekivanih i neočekivanih odgovora u različitim situacijama.
- Podučavanje učenika da kroz igru uloga razvijaju vještine gledanja, slušanja i razmišljanja o tome što drugi oko njih rade (koristeći “pametno pogađanje”) za razvijanje vještina “socijalnog detektiva” i rješavanje “očekivanih” ponašanja u različitim socijalnim situacijama (npr. za vrijeme odmora, na satu matematike, satu razrednika i sl.).

Mapiranje socijalnog ponašanja

Očekivana ponašanja	Kako se drugi osjećaju	Posljedice koje doživljavaš	Kako se osjećaš
• Podigni ruku i u tišini pričekaj da te učitelj prozove. • Dok učitelj govori, ostani na svom mjestu. • Gledaj u učitelja dok govoriš.	• Drugi će misliti da si pristojan i da čekaš svoj red. • Nećeš ometati druge.	• Učitelj te može nagraditi.	• Sretno i ponosno.

Neočekivana ponašanja	Kako se drugi osjećaju	Posljedice koje doživljavaš	Kako se osjećaš
• Glasno odgovaranje bez čekanja na red. • Ustajanje sa svog mjesta.	• Učenici mogu misliti da si nepristojan. Mogu biti nezadovoljni tobom. • Učenici mogu biti nervozni.	• Učitelj se može naljutiti i vikati na tebe. Može te poslati u "time out". • Učitelj će te poslati na tvoje mjesto.	• Tužno i razočarano.

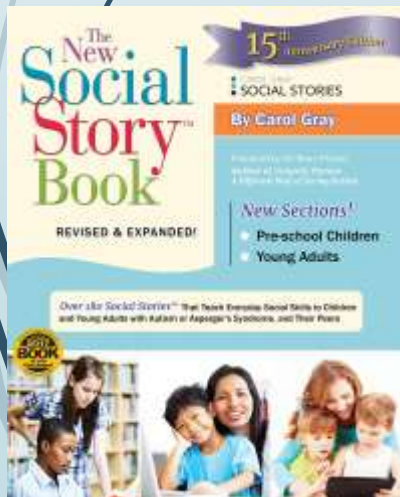
Socio-emocionalni lanac događaja

Osvještavanje posljedica našeg ponašanja na druge odobe te posljedično i na nas same.

Socijalne priče

Carol Gray
Social Stories™

Individualizirane kratke priče koje se koriste za poboljšavanje socijalnih vještina kroz poučavanje primjerenim oblicima ponašanja u socijalnim situacijama.

uvođenje promjena i novih postupaka

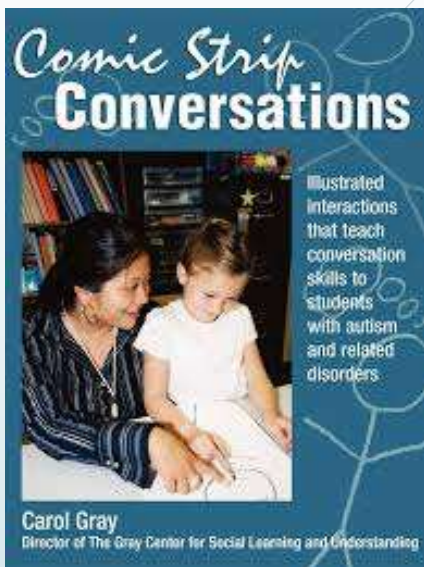
učenje poželjnih oblika ponašanja

objašnjavanje razloga ponašanja drugih osoba

poučavanje socijalnim vještinama koje se tiču
sasvim određene situacije

podupiranje poučavanja novih akademskih vještina

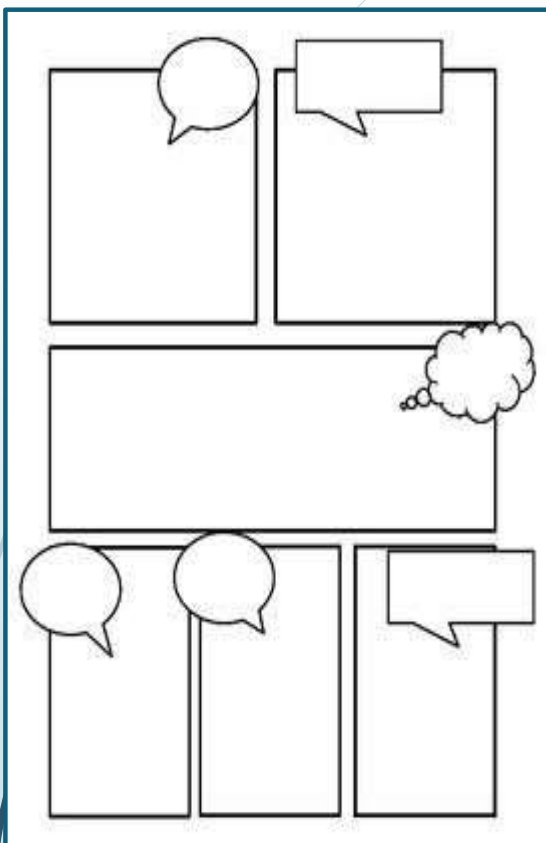
Razgovori u stripu

Bazirano na knjizi *Comic Strip Conversations* (CSC) autorice Carol Gray

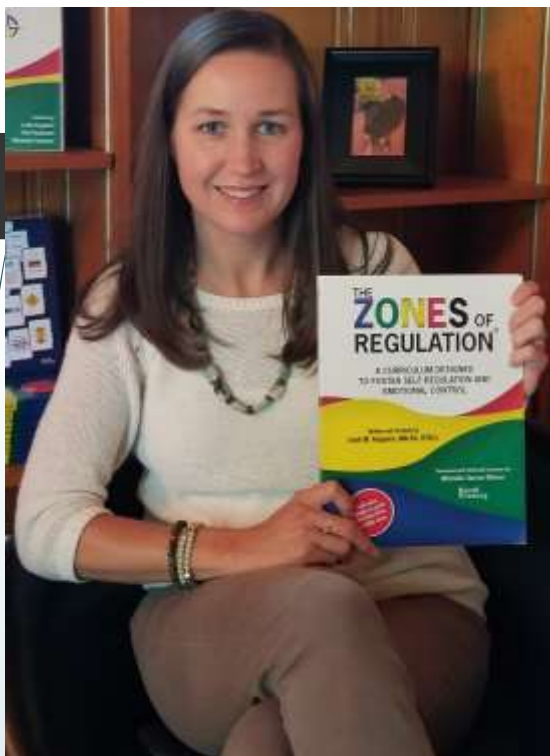
- Objašnjavanje nečeg što se dogodilo
- Objašnjavanje tuđih misli, osjećaja i postupaka
- Istraživanje alternativa
- Aktivno uključuje učenika u otkrivanje zašto se nešto dogodilo i angažira ga u procesu učenja.
- Proces je suradnički, i dijete i odrasla osoba reflektiraju se na događaj zajedno (odbacujući dinamiku 'ispravno' i 'krivo'). Dopušta vam vođenje u smjeru rješavanja problema: zajedničko planiranje što reći ako se situacija ponovi.
- Odrasla osoba dobija uvid u učenikove osjećaje i percepciju situacije.
- Krajnji produkt je vizualan – mnogo jednostavniji za razumjeti i za pozvati se na njega.

Razgovori u stripu

Nacrtaj važne događaje i radnje.

Strategije za poticanje socioemocionalne regulacije

Leah Kuypers

<https://www.zonesofregulation.com/index.html>

ZONE Regulacije®

PLAVA ZONA Tužno Bolesno Umorno Dosadno Polagano kretanje	ZELENA ZONA Sretno Mirno Osjećam se u redu Fokusirano Spremno za učenje	ŽUTA ZONA Frustrirano Zabrinuto Luckasto/ Vrckavo Uzbuđeno Djelomični gubitak kontrole	CRVENA ZONA Bijesno/Ljuto Prestravljeno Vikanje/Udaranje Ushićeno Van kontrole

BAZIČNE VJEŠTINE

*Osnovna socijalna
interakcija
(neverbalne
vještine)*

- ☐ Primjerena upotreba neverbalnih znakova (kontakt očima, izrazi lica, držanje tijela, geste, mimika) i kvalitete glasa (intonacija i visina glasa, brzina govora, jasnoća)
- ☐ Poštivanje i održavanje odgovarajućeg osobnog prostora, prikladan dodir
- ☐ Razumijevanje neverbalnih znakova

Starija djeca i učenici bez IT

CILJEVI

- Podizati kod učenika svijest o sebi,
- Naučiti učenike razliku između izraza lica; identificirati moguće uzroke ovih izraza
- Prepoznati neverbalne znakove koji komuniciraju što drugi ljudi osjećaju
- Pomoći učenicima da nauče značenja poruka koje naša tijela šalju drugima
- Učiti djecu da svojim izgledom šalju neverbalnu poruku drugima
- Naučiti djecu da izražavanje osjećaja može pomoći u suočavanju s njima
- Promicati uvažavanje individualnih razlika

AKTIVNOSTI – individualizirane, prilagođene sposobnostima i potrebama učenika

- ✓ **ODRŽAVANJE KONTAKTA OČIMA**
- ✓ **CILJ:** Naučiti ih značenju održavanja kontakta očima u svakodnevnim interakcijama.
- ✓ Aktivnost mogu izvoditi u parovima.
- ✓ Jedan učenik će biti govornik, a drugi slušatelj za sve tri vježbe, a zatim će zamijeniti uloge.

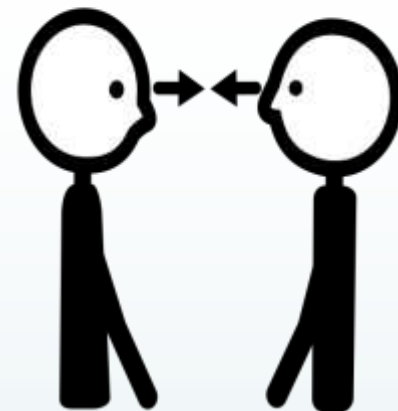
USPOSTAVLJANJE KONTAKTA OČIMA

Ime _____

Datum _____

Recite svome sugovorniku što ste radili prošlu noć. Dok pričate, vaš sugovornik ne bi trebao skidati pogled s vašeg lica—trebao bi neprekidno gledati u vašem smjeru.

Kako ste se na kraju osjećali zbog kontakta očima koji ste ostvarili sa svojim sugovornikom?

Recite svom sugovorniku sve što planirate raditi večeras. Dok pričate, sugovornik ne bi trebao gledati u vašem smjeru.

Kako ste se na kraju osjećali zbog kontakta očima koji ste ostvarili sa svojim sugovornikom?

Recite svom sugovorniku sve što planirate raditi ovaj vikend. Dok pričate, vaš bi vas sugovornik trebao povremeno pogledati.

Kako ste se na kraju osjećali zbog kontakta očima koji ste ostvarili sa svojim sugovornikom?

AKTIVNOST

- ✓ **IZRAZI LICA**
- ✓ **Cilj:** Naučiti učenike razliku između izraza lica; identificirati moguće uzroke ovih izraza
- ✓ Učenici mogu pisati odgovore ili podići ruke i naizmjenično pogađati izraze lica.
- ✓ Na pitanje o razlogu svakog osjećaja, učenici mogu izmisliti scenarije - nema točnih ili krivih odgovora.

Što ti govori djevojčin izraz lica?

Što misliš zašto se tako osjeća?

Što ti govori mladićev izraz lica?

Što misliš zašto se tako osjeća?

Što ti govori čovjekov izraz lica?

Što misliš zašto se tako osjeća?

Što ti govori mladićev izraz lica?

Što misliš zašto se tako osjeća?

AKTIVNOST

- ✓ **GOVOR TIJELA**
- ✓ **Cilj:** pomoći učenicima da nauče o porukama koje naša tijela šalju drugima
- ✓ Razgovarajte o načinu na koji govor tijela svake osobe izražava ono što ona osjeća.
- ✓ Učenici mogu naizmjenično zauzimati poze i koristiti svoje tijelo i izraze lica kako bi izrazili osjećaje, dok ostali pogađaju što glume.

Što nam govor tijela govori o tome kako se osobe na slikama osjećaju?

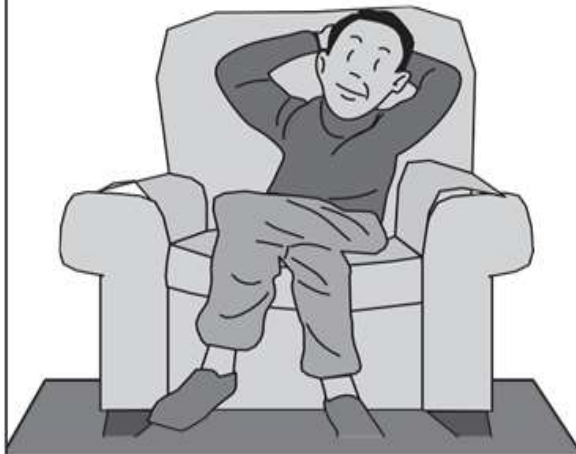
Ova se osoba osjeća _____

Ova se osoba osjeća _____

Ova se osoba osjeća _____

Ova se osoba osjeća _____

- ✓ **TON GLASA**
- ✓ **CILJ:** Naučiti ih važnosti korištenja odgovarajuće jačine glasa.
- ✓ Pitajte grupu zašto je važno koristiti odgovarajuću jačinu glasa u različitim situacijama.
- ✓ Zamolite ih da razmisle o drugim situacijama u kojima su različite glasnoće prikladne i zašto.

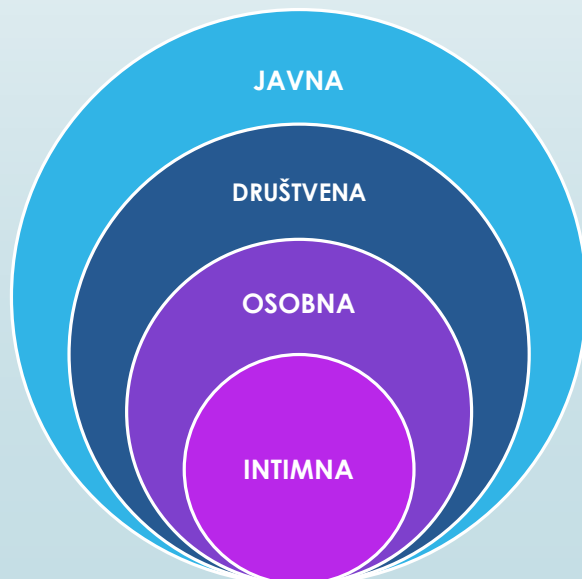
Stavi kvačicu pored odgovarajuće glasnoće glasa prikladne za opisanu situaciju.

	TIHO	NORMALNO	GLASNO
Učenje u knjižnici	☐	☐	☐
Navijanje na košarkaškoj utakmici	☐	☐	☐
Kupovina u trgovini	☐	☐	☐
Igra na otvorenom	☐	☐	☐
Igra u zatvorenom	☐	☐	☐
Kad netko odmara/spava	☐	☐	☐
Kad je netko na telefonu	☐	☐	☐
Za vrijeme razgovora na mobitelu	☐	☐	☐
U školskom autobusu	☐	☐	☐
Razgovor u školskoj blagavaoni	☐	☐	☐
Gledanje filma	☐	☐	☐

Od gornjih situacija izaberi dvije i napiši zašto bi koristio tihi, normalni ili glasni ton glasa.

- ✓ **ODRŽAVANJE PRIKLADNOG OSOBNOG PROSTORA**
- ✓ **Cilj:** pomoći im da shvate pojam osobnog prostora
- ✓ Učenici mogu dati primjere s kim bi se osjećali ugodno razgovarati u svakoj od zona.

Najčešće razlikujemo četiri zone osobnog prostora:

- **INTIMNA** zona koja počinje tamo gdje vas netko gotovo može dodirnuti. Ova zona je mjesto gdje će vaša obitelj i najbliži prijatelji stajati kako bi razgovarali s vama o nečem osobnom ili kako bi bili blizu vas. Ako netko tko vam nije blizak stoji u ovoj zoni, vjerojatno ćete se osjećati nelagodno.
- **OSOBNNA** zona koja ide od 45 do 120 cm udaljenosti od druge osobe. Ljudi koje dobro poznajete stoje u ovoj zoni za vrijeme svakodnevnih razgovora.
- **SOCIJALNA** zona koja se proteže od približno 1,2 do 3,5 m od vašeg tijela. Poznanici stoje u socijalnoj zoni kako bi razgovarali s vama.
- **JAVNA** zona počinje na 3,5 m udaljenosti i ide koliko god daleko možete vidjeti. Ljudi stoje u ovoj zoni kako bi govorili u javnosti.

INTERAKCIJSKE VJEŠTINE

Vještine potrebne za komunikaciju s drugima (verbalne vještine)

- Rituali pokretanja, održavanja i završavanja razgovora, određivanje prikladnih tema za razgovor, slušanje/odgovaranje na pitanja, izmjenjivanje i sl.
- Suradnja - rad ili igra s partnerima ili u grupama - sudjelovanje, izmjenjivanje, poštivanje pravila
- Dijeljenje (interesa ili predmeta)
- Poštivanje pravila društvenih interakcija u različitim okruženjima/bonton (poštovanje i pristojnost)
- Odnos prema autoritetima
- Rješavanje sukoba/pregovaranje

- ✓ **PREDSTAVLJANJE SEBE**
- ✓ **CILJ:** Naučiti ih pravilnom način predstavljanja sebe i stvaranja prijateljstava.
- ✓ Objasnite im osnovne korake prilikom predstavljanja sebe.
- ✓ Zamolite ih da razmisle o drugim situacijama u kojima su različite glasnoće prikladne i zašto.

- Ustanite
- Pogledajte osobu ispred sebe
- Osmjehnite se
- Recite: „Bok. Ja sam _____.“
- Možete dodati nešto zanimljivo o sebi kako biste započeli razgovor, na primjer, možete reći: „Volim sport ili zanima me glazba“.

Izaberite dva učenika za igru uloga u predstavljanju jedni drugima. Zatim zamolite svakog učenika da odabere drugog učenika i predstave se jedan drugome dok cijela grupa ne bude predstavljena.

- ✓ **IZBOR PRIGODNIH TEMA ZA RAZGOVOR**
- ✓ **CILJ:** Pomoći učenicima da pronađu prikladne teme za razgovor i prepoznaju slične interese.
- ✓ **Objasnite učenicima što znači „imati nešto zajedničko“. Dvije osobe uživaju u istim aktivnostima, posjeduju nešto slično ili imaju slične sposobnosti...**

Ime _____

Datum _____

Volim igrati...	Najviše volim...	Volim jesti...
Košarku 	Čitati 	Tjesteninu
Nogomet 	Pisati 	Pizzu
Ragbi 	Slušati glazbu 	Juhu
Stolni tenis 	Družiti se s prijateljima 	Hamburger
Tenis 	Igrati video igrice 	Salatu
Drugo _____	Drugo _____	Drugo _____
Moj omiljeni predmet u školi je...	Kad odrastem želim biti...	Imam kućnog ljubimca...
Matematika 	Pilot/Pilotkinja 	Psa
Povijest 	Liječnik/Liječnica 	Papagaja
Glazbeni 	Policajac/Policajka 	Zeca
Likovni 	Učitelj/Učiteljica 	Hrčka
Priroda 	Vatrogasac 	Mačku
Drugo _____	Drugo _____	Drugo _____

- ✓ **AKTIVNO SLUŠANJE**
- ✓ **CILJ:** Poučiti učenike značenju i prednostima aktivnog slušanja.
- ✓ Objasnite učenicima da aktivno slušanje uključuje gledanje osobe ispred sebe, pravilno držanje tijela, postavljanje pitanja, ne prekidanje i refleksiju.

Zatražite dva volontera da izvedu vježbe, jednu u kojoj prikazuju loše konverzijske vještine (jedan učenik će započeti razgovor govoreći nešto o sebi, a drugi će se učenik okrenuti od njega pokazujući nezainteresiranost govorom tijela, gledati drugamo i prekidati učenika usred rečenice s komentarima koji nisu povezani s temom); i drugu u kojoj prikazuju dobre konverzijske vještine (slušatelj će aktivno slušati, uključujući kontakt očima, govor tijela, postavljanje dodatnih pitanja, sažimanje i potvrđivanje (kimanje glavom)).

Nakon toga, svi učenici mogu izvesti obje vježbe u parovima, izmjenjujući se u oba zadatka i komentirajući kako su se osjećali kada su prepoznali da ih netko sluša i kako su se osjećali kada je situacija bila suprotna.

AFEKTIVNE VJEŠTINE

*Vještine potrebne za
prepoznavanje i
upravljanje
emocijama*

- Prepoznavanje vlastitih osjećaja
- Prepoznavanje tuđih osjećaja
- Dekodiranje govora tijela i izraza lica
- Pokazivanje interesa za druge, iskazivanje empatije i prosocijalno ponašanje, poštivanje sebe i drugih
- Prihvaćanje pojedinačnih i grupnih različitosti (tolerancija i raznolikost)
- Ustrajanje na zadatku i strpljenje
- Emocionalne reakcije primjerene situaciji (usklađivanje 'energije' ili razine emocija sa socijalnom okolinom), izražavanje misli i osjećaja verbalno i neverbalno
- Fleksibilnost i prilagodljivost
- Upravljanje stresom - otpornost na stres i kontrola impulzivnosti
- Nošenje s vršnjačkim pritiskom ili zadirivanjem vršnjaka

Primjereno izražavanje emocija

- Djecu koja mogu govoriti o svojim osjećajima vršnjaci obično smatraju zanimljivijom, a odrasli simpatičnijom.
 - Ako ne izražavaju svoje osjećaje jer su sramežljivi, djecu se često izolira ili ih se doživljava kao nevažne.
 - Oni koji glume svoje osjećaje, umjesto da govore o njima, često se doživljavaju kao impulzivni ili agresivni.
- Pomaganje djeci da nauče izražavati, prihvaćati i kontrolirati svoje osjećaje koristit će im u svim njihovim odnosima.
- Sposobnost izražavanja osjećaja također je važan čimbenik u emocionalnom razvoju djeteta.

Kada si tužan tijelo je:

Slabo je
Savinuto je
Pognuto je
Stisnuto
Hoćeš nostat
Boli kad dišeš

Kada si tužan lice je:

Usta vise i nos visi i
cijelo tijelo visi
Nekad curi nos
Oči plaču
Glava pada dole
Oči gledaju u pod
Čuje se "ahhh"

Kada si ljut tijelo je:

Opasno
Skače
Lupa
Boksa
Trese se
Premala mi je glava i ruke
i sve
Vruće je
Hoćeš puknut

Kada si ljut, lice je:

Oči su zgužvane
Usta idu dole
Lice je namršteno
Digne se kosa
Lice je crveno
Nekad je lice mokro
Lice je opasno
Vide se zubi i škripe

Kad si sretan tijelo je:

Sve ide u zrak, i ruke i
noge i kosa
Skače se
Velik si kad si sretan
Vruće ti je pa skidaš
vestu
Hoćeš pljeskat
Toplo ti je kod srca
Vrtiš se i plešeš
Nekog bi stisnuo

Kada si sretan lice je:

Crveno na obrazu
i oči se smiju
Usta idu prema gore
Oči su velike i okrugle
Vide se lijepi zubi
Manje treptad

Kada se bojiš tijelo je:

Drhtiš
Treseš se od straha
Klackaju ti koljena
Ruke su ti mokre i
hladne
Frče te u trbuhu
Nekad se popiškiš u
gaće i u krevet

Kada se bojiš lice je:

Oči su velike i buljave
Usta su zinuta
I rupe u nosu su velike
Kosa se naježila
Oči hoćeš sakriti
rukama
Nekad zažmiriš
i vrat sakriješ s
ramenima

5

Ne osjećam se sigurno, želim otići prije nego netko nastrada!

4

Gubim kontrolu. Trebam pauzu da se smirim.

3

Ne vladam situacijom. Trebam duboko udahnuti.

2

Situacija je dobra. Mogu se nositi s tim.

1

Osjećam se odlično!

5 BRZIH NAČINA ZA UPRAVLJANJE LJUTNJOM

1. GIBAJ
SE I KREĆI

2. PREOKRENI
LJUTNJU

3. DIŠI

4. RADI
NEŠTO S
RUKAMA

5. OTPUSTI
LJUTNJU

KADA SAM LJUT...

MOGU:

SJESTI ZA STOL

STISNUTI RUKE

BROJATI DO 10

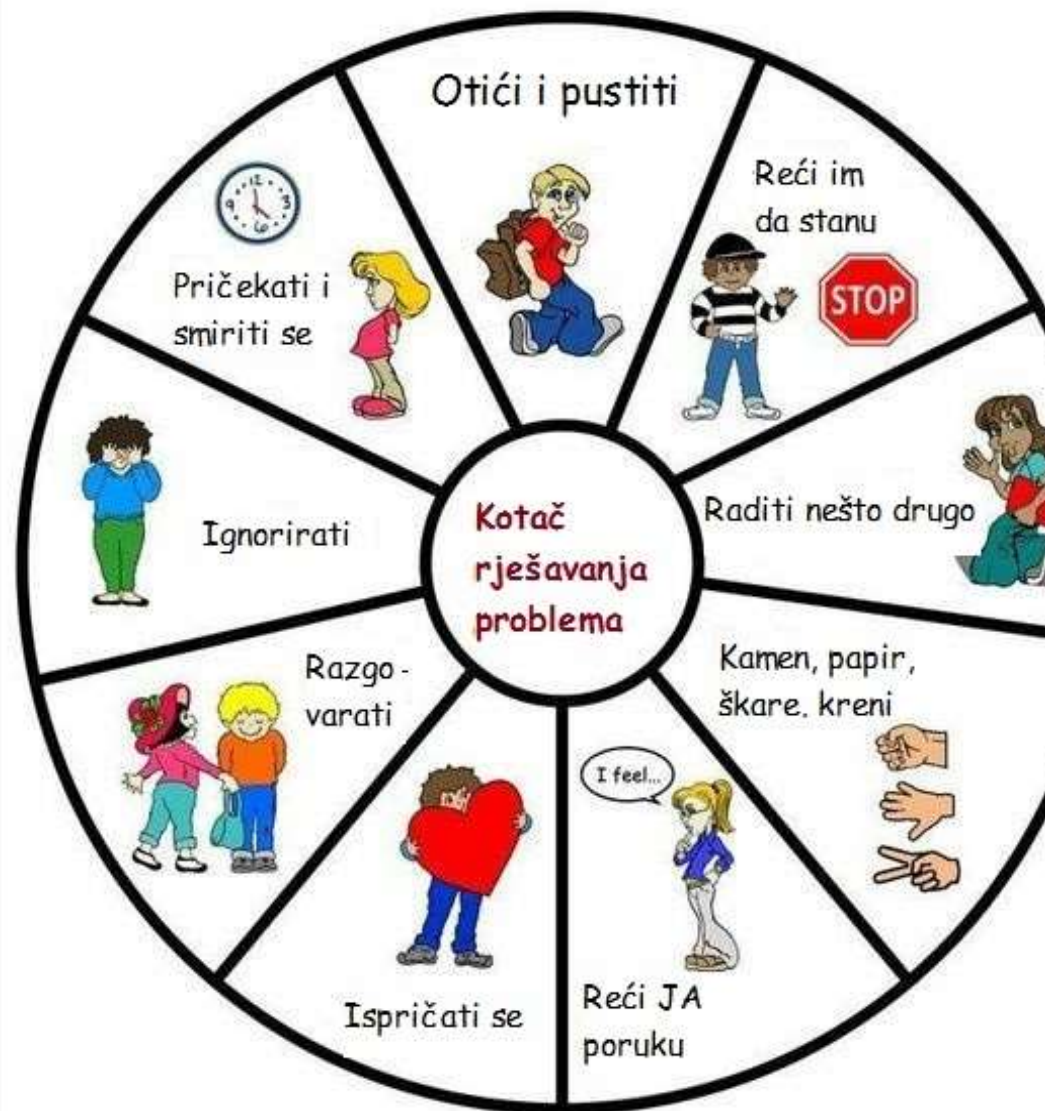

PET PUTA DUBOKO
UDAHNUTI

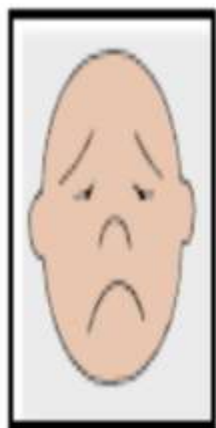

PROŠETATI

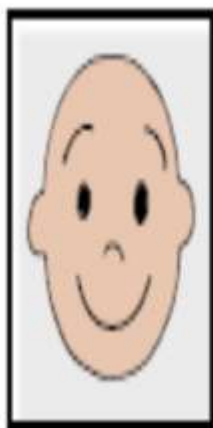
Što mogu učiniti?

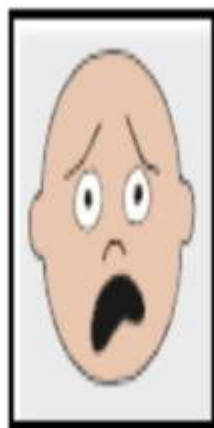
KAKO SE OSJEĆAŠ?

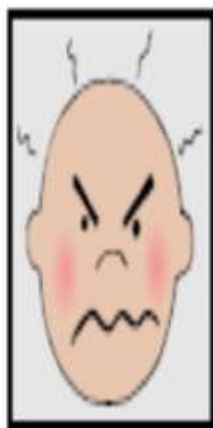
TUŽAN

SRETAN

UPLAŠEN

LJUT

ODMOR

KRENI

USPORI

STANI

ŠTO MOGU URADITI DA DOĐEM DO ZELENE SLIKE?

POPITI VODE

PROŠETATI

DOBRO UDAHNUTI

BOJATI

CRTATI

PJEVATI

ZAGRILITI NEKOGA

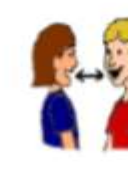
VJEŽBATI

SKAKTI NA LOPTI

TRAŽITI GLAVICALICE

PRIČATI S NEKIM

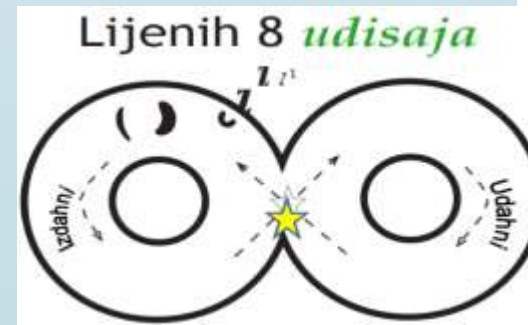
ODMORITI SE

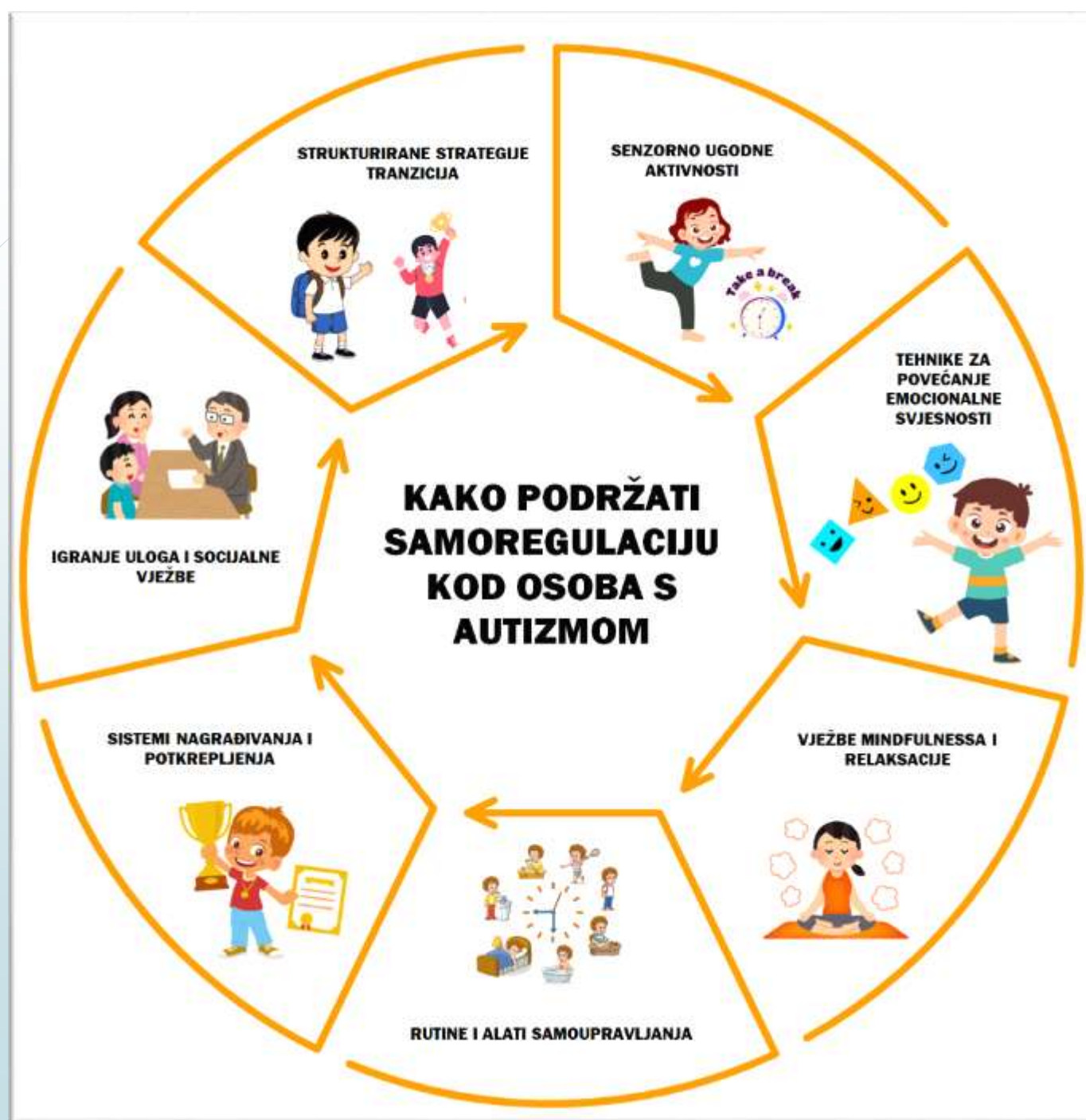
Alati za nošenje s pritiskom:

TEHNIKE OPUŠTANJA, DISANJA I PREUSMJERAVANJA

Možete koristiti sve što vjerujete da će učeniku pomoći da se opusti!

- glazba,
- omiljeni predmeti,
- kućni ljubimci ili fotografije životinja,
- bojanke/mandale
- knjige/časopisi/stripovi povezani s interesima,
- TV program, filmovi i emisije, video igre,
- pozitivne poruke, skripte za samopomoć
- fizička aktivnost (hodanje, skakanje, ljuljanje, sport...)
- masaža, duboki pritisak na tijelo,
- meditacija,
- DUBOKO DISANJE!!

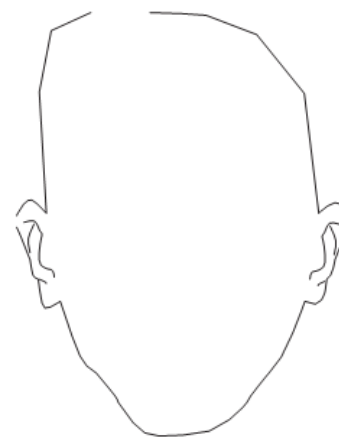
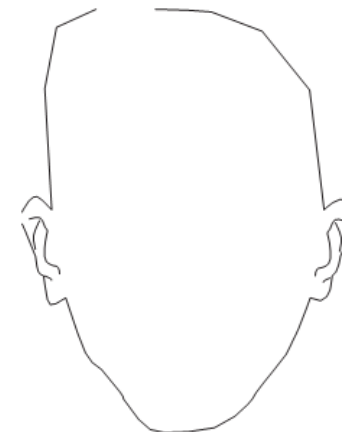
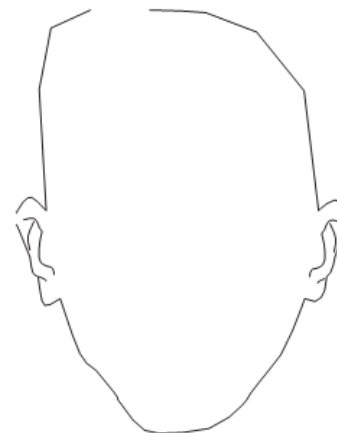
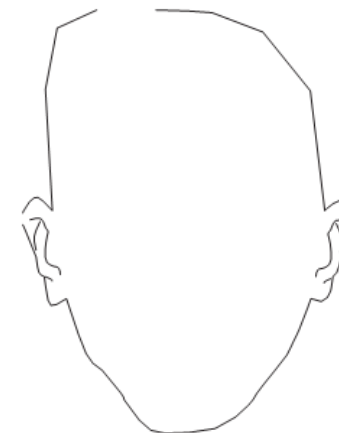

AKTIVNOST

- ✓ **PREPOZNAVANJE EMOCIJA**
- ✓ Recite im: svatko doživi mnogo različitih osjećaja. Neki su tužni osjećaji, neki su ljuti, neki su sretni, a drugi su osjećaji straha. Svi su malo drugačiji.
- ✓ Na primjer, kada ste sretni, možete se osjećati veselo, uzbuđeno, zadovoljno, ponosno i sl.

Izaberi jedan od nabrojanih osjećaja (TUŽAN, SRETAN, LJUT, PREPLAŠEN)
i nacrtaj odgovarajući izraz lica.

TUŽAN**SRETAN****LJUT****PREPLAŠEN**

AKTIVNOST

✓ SAMOKONTROLA

- ✓ CILJ: Naučiti djecu važnosti smirenosti pod stresom i kontroliranja impulzivnog ponašanja

- ✓ Pitajte grupu: "Što je samokontrola?"

Razmišljajte o idejama i zapišite ih na ploču ili veliki list papira.

Zamolite dobrovoljce da razgovaraju o sljedećim situacijama, a prvo zastanu kako bi razmislili o tome što bi učinili kako bi vježbali samokontrolu.

- Netko vas udari po ruci.

- Uprljaš čokoladom svoju novu majicu.

- Vaša sestra zaboravi zatvoriti vrata i vaš pas pobjegne.

- Dobiješ 1 na testu za koji si marljivo učio.

- Vaši roditelji otkazuju godišnji odmor kojem ste se veselili.

- Nemate pojma kako napraviti zadaću iz matematike.

Zamolite grupu da se sjetе nedavnih situacija u kojima su bili uznemireni ili ljuti. Neka ispričaju što su učinili i jesu li imali samokontrolu ili su reagirali impulzivno.

AKTIVNOST

- ✓ **NOŠENJE S LJUTNOM**
- ✓ **CILJ:** Naučiti djecu da se nose s ljutnjom na miran, verbalan i nefizički način
- ✓ Pitajte grupu: "Kakav je osjećaj biti ljut?" i/ili "Što te ljuti?,"
- ✓ Neka ispune list za vježbu i podijele svoja iskustva i izbore konstruktivnih načina za upravljanje svojom ljutnjom.

Sada odaberite znak koji bi vam pomogao da se nosite sa svojom ljutnjom na konstruktivniji način i popunite prazninu.

NIJE VELIKI PROBLEM JER _____ _____ _____ _____ _____	DUBOKO ĆU UDAHNUTI I OSJEČAT ĆU SE _____ _____	MOGU SE UMITIRI POMOĆU _____ _____ _____ _____
MOGU PRIČATI O SVOJOJ LJUTNJI S _____ _____ _____	MOGU MISLITI NA NEŠTO DRUGO POPUT _____ _____	UDALJIT ĆU SE I TO ĆE MI POMOĆI DA _____ _____ _____ _____

Pomoću zamišljenih ili stvarnih scenarija i igranja uloga, možete ih učiti i **kako se nositi s tuđom ljutnjom, kako postaviti osobne granice, kako se nositi s promjenom i sl.**

AKTIVNOST – RAZGOVOR O OSJEĆAJIMA

- Zamolite učenike da vam kažu kako bi se osjećali u dolje navedenim situacijama i zašto.
- ✓ Ako je vaša mama bila ljuta na vas jer niste obavljali svoje poslove
- ✓ Ako ste dobili lošu ocjenu na testu za koji ste učili
- ✓ Ako ste dobili lošu ocjenu na testu za koji niste učili
- ✓ Ako ste dobili 100% na testu
- ✓ Ako vam najbolji prijatelj nije mogao doći na rođendan
- ✓ Ako ste izgubili domaću zadaću
- ✓ Ako vas je netko zadirkivao
- ✓ Ako vas je učitelj pozvao da odgovorite na pitanje, a vi niste znali odgovor
- Zatim neka učenici razmisle o vlastitim primjerima i ponovno kažu kako bi se osjećali i zašto.

KOGNITIVNE VJEŠTINE

*Vještine potrebne
za održavanje
složenijih socijalnih
interakcija*

- Samopraćenje
- Socijalna percepcija - sposobnost razumijevanja okoline promatranjem drugih
- Razumijevanje perspektive drugoga
- Sposobnost analize informacija, alternativnih rješenja i njihovih ishoda te donošenje odluka (izbora)
- Razumijevanje socijalnih normi, pridržavanje pravila
- Određivanje prikladnog ponašanja za različite socijalne situacije
- Razumijevanje sarkazma, ironije, metafora i prenesenih značenja
- Upravljanje virtualnom komunikacijom

Podučavanje kognitivnim vještinama

- ✓ Poučavanje prosocijalnim ponašanjima i empatiji
- ✓ Kognitivno restrukturiranje – reinterpretacija događaja, tuđih ponašanja, motiva, namjera i sl.
- ✓ Društvene priče i scenariji
- ✓ Igranje uloga
- ✓ SCERTS - Socijalna komunikacija, emocionalna regulacija i transakcijska podrška
- ✓ PATHS - *Promoting Alternative Thinking Strategies*, podučavanje samokontroli i emocionalnoj svjesnosti
- ✓ Različiti programi CBT - *Cognitive Behavioral Therapy*, MINDFULNESS

<https://www.youtube.com/watch?v=cK6RYe0NL34>

ASERTIVNO PONAŠANJE

- **Asertivno ponašanje:**
- Izražavanje osjećaja
- Zauzimanje za sebe
- Davanje prijedloga
- Odbijanje, neslaganje
- Ispričavanje i traženje objašnjenja

ASERTIVNO PONAŠANJE

1. Reci kako se osjećaš

 "Smeta mi..."

2. Opiši što se dogodilo

"Kada ti..."

3. Reci što trebaš

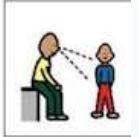
 "Trebam..."
"Želio bih..."

Ponašaj se asertivno!

**KADA ME NETKO POVRIJEDI ILI S
JA ĆU:**

1. POGLEDATI GA.

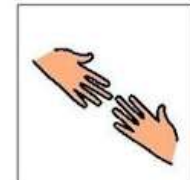
**2. POKAZATI MU ROKOM
DA PRESTANE.**

**3. REĆU ĆU TOJ OSOBI:
„PRESTANI, SMETA MI TO!”**

**4. AKO TO NE POMAŽE, ZATRAŽITI
ĆU POMOĆ ODRASLE OSOBE.**

AKTIVNOST – JA PORUKE

Evo kako funkcionira JA-poruka:

1. Recite što osjećate (OSJEĆAM...)

2. Recite što vas je druga osoba učinila što vas je uzrujalo (KADA SI...)

3. Opišite kako je to utjecalo na vas (JER...)

4. Navedite što bi poboljšalo situaciju za vas (I ŽELIM...)

✓ Vježbajte JA poruke u izmišljenim ili stvarnim situacijama.

OSJEĆAM SE FRUSTRIRANO KADA TI

ZATO ŠTO _____

I ŽELIM DA _____ .

STRATEGIJE RAZMIŠLJANJA

Pozitivne skripte za samopomoć

☐ Umirujuće sekvence

Socijalne priče ili scenariji/video
modeliranje

✓ SKRIPTE ZA SAMOPOMOĆ

✓ UMIRUJUĆE SEKVENCE

Kada sam ljut ili frustriran, mogu napraviti pauzu.

Tijekom pauze mogu koristiti neke alate za smirivanje:

1. Dva puta ću duboko udahnuti.
2. Reći ću: "Želim se umiriti i opustiti."
3. Dva puta ću duboko udahnuti.
4. Polako ću brojati do 10.
5. Dva puta ću duboko udahnuti.

Kada se umirim, vratit ću se na svoje mjesto. Bit ću spreman razgovarati s drugima i dovršiti svoj posao.

UMIRUJUĆA SEKVENCA

duboko udahni

broji do 5

odmori se u stolici

VJEŽBA OPUŠTANJA

1. Tri puta duboko udahni
2. Stisni i opusti mišiće lica
3. Tri puta duboko udahni
4. Stisni i opusti ramena
5. Tri puta duboko udahni
6. Stisni i opusti ruke
7. Tri puta duboko udahni
8. Stisni i opusti noge
9. Tri puta duboko udahni
10. Misli na ugodno mjesto
11. Vрати se svom rasporedu

✓ SAMOGOVOR

- ✓ Pitajte grupu: "Što je samogovor?" Potaknite ih da razmisle o dvjema riječima - "ja" i "razgovarati" - odvojeno.
- ✓ Objasnite im kako „unutarnji govor” nesvjesno koristimo tokom cijelog dana.
- ✓ On nam pomaže da se nosimo s različitim izazovima u životu.

Pročitaj donje izjave. Za svaku pronadi i zapiši primjer negativnog samogovora. Onda ih zamijeni s primjerom pozitivnog samogovora.

*U petak imam test iz matematike.
Sigurno ću dobiti jedinicu!*

NEGATIVNI SAMOGOVOR

*U petak imam test iz matematike. Ako
budem vrijedno učila, dobit ću dobru ocjenu.*

POZITIVNI SAMOGOVOR

Stvarno jako želim psića.

Negativni samogovor: _____

Pozitivni samogovor: _____

Da sam barem viši.

Negativni samogovor: _____

Pozitivni samogovor: _____

Marta ima tako cool odjeću.

Negativni samogovor: _____

Pozitivni samogovor: _____

AKTIVNOST

- ✓ **PODUČAVANJE EMPATIJI**
- ✓ Pitajte grupu što znači "staviti se na mjesto druge osobe,, ili „ući u tuđe cipele”.
- ✓ Učenici mogu naizmjenično opisivati ponuđene primjere i/ili pričati o primjerima iz vlastitog iskustva.

Što mislite kako se Ana osjećala kad je Maja nije pozvala na svoju zabavu?

Možeš li suosjećati s Anom?

Je li se tebi ikad dogodilo nešto slično?

Što mislite, kako se Marko osjećao kad nije bio izabran u tim?

Možeš li suosjećati s Markom?

Je li se tebi ikad dogodilo nešto slično?

Što mislite kako se Karlina mama osjećala kad ju je Karla ignorirala?

Možeš li suosjećati s Karlinom mamom?

Je li se tebi ikad dogodilo nešto slično?

Što mislite kako se Iva osjećala kad su je Pavle i Dina zadirkivali?

Možeš li suosjećati s Ivanom?

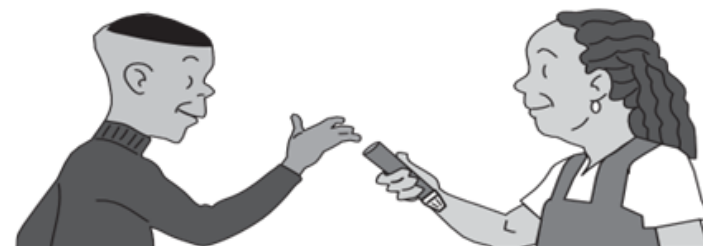
Je li se tebi ikad dogodilo nešto slično?

AKTIVNOST

- ✓ **RAZUMIJEVANJE UTJECAJA PONAŠANJA NA DRUGE**
- ✓ Zamolite grupu da razmisli o trenutku kada je ponašanje druge osobe utjecalo na njih na važan način.
- ✓ Mogu razgovarati o situacijama i razlozima zašto su odabrali "pozitivno" ili "negativno" za svaki primjer.

Za svaki primjer razmislite bi li ponašanje prve osobe imalo pozitivan ili negativan utjecaj na drugu osobu. Zatim označite odgovarajući stupac. Možete napisati i vlastite primjere.

	Pozitivni utjecaj	Negativni utjecaj
Daria uzima Tinov ručak bez pitanja.		
Lota dijeli svoje svjetlucave markere s Josipom.		
Boris vraća knjigu koju je Ivan izgubio.		
Rino vara gledajući Paulin ispitni rad.		
Oliver trese nogom u razredu i to ometa Rudija.		
Marko se smije kad Toni padne s bicikla.		
Anteaa pomaže Tamari oko zadaće.		
Nina zadirkuje Janu na igralištu.		

AKTIVNOST

- ✓ **PODUČAVANJE BRIZI ZA DRUGE**
- ✓ **CILJ** - Naučiti djecu razmišljati o načinima brige za druge i prakticirati ih.
- ✓ Pitajte grupu: "Tko je posebna osoba do koje vam je stalo? Zašto ti je stalo do ove osobe?" Dok dobrovoljno iznose imena i razloge, napišite ih na ploču ili veliki list papira.

Povucite crtu da povežete svaku osobu s lijeve strane s djetetom koje se ponaša brižno

AKTIVNOST

- ✓ **PROSOCIJALNA PONAŠANJA**
- ✓ **CILJ** - Naučiti djecu važnosti pomaganja drugima.
- ✓ Započnite pitajući grupu što misle da znači "prosocijalno ponašanje".
- ✓ Zamolite grupu da navede primjere kada su bili prosocijalni prema drugoj osobi. Pobrinite se da ispričaju kako su se osjećali nakon toga.

Recite im: Prosocijalno ponašanje je svaka radnja koju osoba poduzima kako bi pomogla drugoj osobi. To uključuje dijeljenje, pomaganje, zaštitu, tješjenje, pokazivanje ljubavi i ohrabrenje. To uvijek uključuje odricanje od nečega - poput vremena, sigurnosti ili čak konkretnih stvari poput novca - za dobrobit nekog drugog.

Evo nekoliko primjera prosocijalnih stvari koje možete učiniti za drugu osobu:

- Reći nešto da je oraspoložite
 - Ako je u bolovima, podsjetite ga na dobre stvari u njegovom životu
 - Slušati je kako govori o tome što je muči bez osuđivanja
 - Uvjerite ga da je u redu biti ljut ili tužan
 - Podsjećajući je da je u redu izraziti svoje emocije
 - Pomaganje mu da shvati što učiniti da poboljša situaciju
- Mnogi ljudi smatraju da sto više daju - sto više prakticiraju prosocijalno ponašanje - to se bolje osjećaju od samog čina davanja.*

SOCIJALNI SCENARIJ - PRIMJER

Kada se osjećam ljutito

Ponekad se dogodi nešto što me uznemiri ili naljuti. Na primjer, ponekad postavim pitanje, ali drugi ljudi kao da ne razumiju o čemu govorim. To može postati vrlo, vrlo frustrirajuće. Kad se to dogodi, dođe mi da vrištim ili bacam stvari.

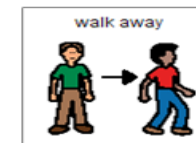
I drugi ljudi oko mene se ponekad osjećaju slično ili isto kao i ja. Tada pokušaju pronaći način da se osjećaju bolje.

Postoji mnogo stvari koje mogu pokušati raditi kada se osjećam frustrirano ili tjeskobno.

Evo što mogu učiniti da se osjećam bolje:

1. Maknuti se od osobe koja me ljuti.

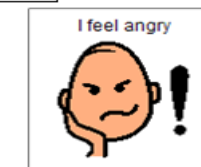
Ako sam kod kuće, mogu otići u drugu sobu.

U školi mogu tražiti da odem na mirno mjesto u svojoj učionici ili izvan nje.

2. Mogu s nekim porazgovarati, reći mu da sam ljut. Glas mi može biti uzrujan, ali koristit ću lijepe riječi. Ponekad razgovor s drugom osobom može pomoći.

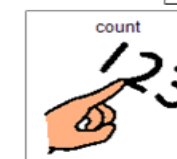
3. Mogu zatražiti pet minuta pauze od nečeg što ne volim raditi.

4. Mogu stiskati ili gnječiti plastelin ili malu lopticu, ili slušati glazbu.

5. Mogu brojati do pet i pet puta duboko udahnuti i zatim izdahnuti.

Kad isprobam ove korake, osjećat ću se puno bolje. Bolje ću se nositi sa svojom ljutnjom i frustracijom. Drugi ljudi oko mene će biti zadovoljniji i bolje će me prihvaćati.

OSTALO...

Pomoću zamišljenih ili stvarnih scenarija i igranja uloga, možete ih učiti i:

- Kako se nositi s tuđom ljutnjom,
- Kako postaviti osobne granice,
- Kako se nositi s promjenom,
- Kako tražiti pomoć od drugih
- Kako rješavati probleme i sukobe, donositi odluke i sl.

Ili možete se koristiti Socijalnim pričama za podučavanje primjerenom reagiranju ili objašnjavanju događaja oko nas.

I još mnogo toga gdje do izražaja dolazi nastavnikova kreativnost i maštovitost...

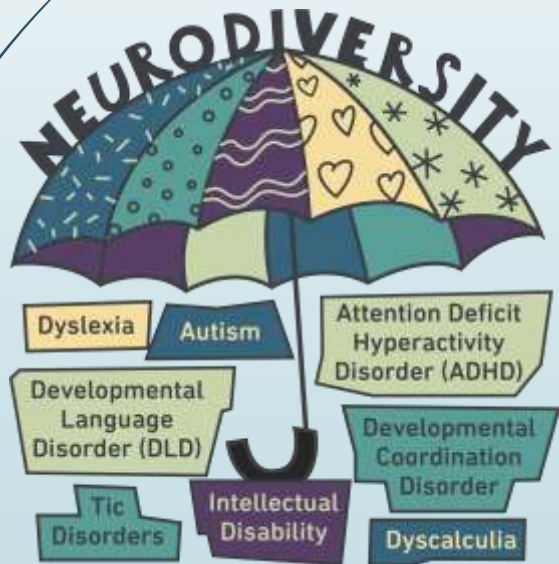
Za kraj...

- Autizam je spektar i uključuje širok raspon razlika među pojedincima u smislu njihovih sposobnosti i teškoća.
- Sve autistične osobe su individue i nisu samo zbroj svojih (autističnih) karakteristika. Zaslužuju poštovanje svoje različitosti i intervencije koje su usredotočene na cijelu osobu kako bi bili potpuno uključeni u obrazovni proces.
- 'S obzirom na raznolikost unutar spektra i između pojedinaca, ne postoji jedinstvena obrazovna intervencija koja je korisna za svu djecu iz spektra, i ne postoji pojedinačna intervencija koja bi sama po sebi bila dovoljna da zadovolji sve potrebe za određeno dijete iz spektra.'
- Dakle, možemo očekivati da ćemo podučavati i podržavati djecu i mlade sa širokim rasponom potreba, razlika, poteškoća i snaga. Važno je svako dijete i mladu osobu promatrati kao pojedinca i zaštititi se od očekivanja temeljenih na unaprijed stvorenim stereotipima.

ZAHVALJUJEM NA PAŽNJI!

ivana.sladic2@gmail.com

centarznanjaipodrske.cza@gmail.com

We all think differently!

<https://gamesproject.eu>